

**Історіографія публічного управління використання тваринного світу у
Галичині XIX – початку XX ст.**

У статті проведено огляд наукової, публіцистичної літератури, періодичних друкованих видань Галичини XIX – початку XX ст., пов'язаних з питанням використання тваринного світу в законодавчому, політичному, соціально-економічних аспектах. Проведено узагальнення історіографії проблеми в хронологічному контексті, що дасть змогу розкрити позитивні досягнення мисливства та рибальства в означений історичний період розвитку Галичини.

Аналіз останніх досліджень показав, що дану тему в історичному аспекті досліджували Лицур М. З. та Зеленчуком Я. І. Зокрема, Лицур М. З. у дисертаційному дослідженні «Традиційне рибальство в Східній Галичині (друга половина XIX ст. – 30-ті рр. XX ст.)» заторкував правове регулювання лише рибальської галузі, відзначаючи, що Закон Галичини від 1887 р. кардинально змінив структуру рибальства і увійшов у суперечність із віковими нормами звичаєвого права, що ґрунтувалися на свободі риболовлі в межах кожної громади. Зеленчук Я. І. у дисертаційному дослідженні «Українознавчо-історична реконструкція етносоціальної системи Гуцульщини» відзначав, що на Гуцульщині законодавче регулювання мисливства та рибальства за часів Австро-Угорщини та Другої Речі Посполитої було знівельоване звичаєвим правом, яке було і залишається важливим фактором збереження диких звірів, птахів і риб на території цього гірського регіону Українських Карпат.

Питання правового регулювання використання тваринного світу заторкувались Коритко Л. Я., яка у дисертаційному дослідженні «Становлення і розвиток природоохоронних інститутів в Австро-Угорській імперії: історико-правий вимір (на матеріалах Східної Галичини 1867–1918 рр.)» вказала, що законодавство в Австро-Угорській імперії в частині регулювання природоохоронних відносини будувалися передусім з огляду на суспільні потреби: охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів,

забезпечення екологічної безпеки – в контексті захисту життя і здоров'я усіх громадян держави від небезпечних антропогенних впливів та наслідків стихійних лих. Захист привілеїв тих чи інших соціальних класів і груп (наприклад, дворянства), релігійні приписи, волонтаристичні ініціативи монарха тощо – скільки-небудь помітних впливів на природоохоронне законодавство Австро-Угорщини у 1867–1918 рр. уже не чинили.

Також питання публічного управління використання тваринного світу Галичини досліджували: Вей О., Вітенко М., Клапчук В., Горинь Г., Грабовецький В., Грушевський М., Гунчак М., де Новіна Лучаковський М.-Б., Дробот І., Кучерявий В., Лаврук М., Левицький О., Лоїк Г., Мандибуря М., Нараївський Є., Огоновський О., Франко І., Шухевич В.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні актуальності історичного досвіду організації галузі використання тваринного світу у Галичині ХІХ – початку ХХ століття для підвищення ефективності в умовах сучасної України.

Для досягнення поставленої мети були сформульовані такі *завдання*:

- узагальнити історіографію проблеми використання тваринного світу в Галичині кінця ХІХ – початку ХХ ст. в контексті організації публічного управління;
- розкрити позитивні досягнення публічного управління в означений історичний період розвитку Галичини;
- проаналізувати стан розвитку відповідної літератури по темі;
- зробити порівняльний аналіз літературних джерел;
- обґрунтувати можливості використання історичного досвіду.

Політика публічного управління будь-якої країни буде успішною лише у випадку, коли вона базується на використанні історичного досвіду. Успішність реформ українського суспільства неможлива без подолання патерналізму, що під впливом тоталітарних ідеологій сформований у свідомості широкого кола українського суспільства, але його дух просяк у принципи публічного управління галуззю використання тваринного світу. Не ідеалізуючи суспільні

відносини у Галичині, необхідно скористатись позитивними аспектами публічного управління, яке базувалось на праві приватної власності на тваринний світ та мисливські угіддя та з огляду на сучасний стан не набагато кращих господарсько-екологічних показників.

Джерелом дослідження законодавчих аспектів регулювання мисливського господарства в частині полювання слугують: «Збірки законів», що виходили у Кракові в середині ХІХ ст. (1853, 1919 pp.), [1, с. 1034-1035], [2, с. 43-44], «Збірка законів» (Львів), (1858 р.) [3, с. 362], «Офіційне зведення законів Австрії» (Відень) (1892, 1911 pp.) [4, с. 119-132], [5, с. 451-455], середина ХІХ ст. стенографічні звіти Галицького сейму (1905 р.), [6, с. 5-6] «Цивільний кодекс Австрії» (1918 р.) [7, с. 167-168], «Законодавство про приватну власність» (1892 р.) [8, с. 181-182], «Новий мисливський Закон Галичини і Великого Князівства Краківського» (1897 р.) [9, с. 27], «Прусський мисливський Закон» (1907 р.) [10, с. 20], книга Й. Стежинського «Приватне право Польщі» (1851 р.) [11, с. 251-252], «Кодекс адміністративних постанов Царства Польського» (1867 р.) [12, с. 469-472], «Російське цивільне право» (1864 р.) [13, с. 335-339]. збірки законів та розпоряджень Галичини, що регулярно виходили у Львові [14, с. 306-309], «Збірка законів», що виходили у Кракові на початку ХІХ ст. [15, с. 177] «Офіційне зведення розпоряджень для столичного королівського міста Кракова» [16, с. 2]. «Правові аспекти добування лисиці під час урядування Великого князівства Литовського досліджували Т. Чацький («Литовське та Польське право») [17, с. 277-289], Джерельною базою мисливського законодавства є «Мисливське право у Польщі у Середні віки», «Науковий та літературний довідник» [18, с. 824]. «Стенографічні звіти Галицького сейму» (1908 р.) [19, с. 2052], [20, с. 426], «Краківські календарі» (1912 р.) [21, с. 236], «Сільськогосподарську енциклопедію» (1898 р.) [22, с. 412-413], «Календар – приятель тварин» (1931 р.) [23, с. 50-51], «Мисливський та рибальський календар» (1888, 1901 pp.) [24, с. 122], [25, с. 86-92] «Мисливський річник» (1886 р.) [26, с. 57], «Календар Галичанин» (1904р.) [27, с. 4]. Р. Хубе (1874 р.) [28, с. 154], В. Шульца (1899 р.) [29, с. 18-19], К. Слотвінського (1832 р.) [30, с.

132-135], В. Шабльовського (1932 р.) [31, с. 32], Я. Гейншторфа (1935 р.) [32, с. 303-305].

Джерельною базою про законодавчі акти, що діяли на території Львова, стали протоколи засідань Галицького сейму [33, с. 474], Загальні статистичні дані щодо мисливства Львова збереглись у стенографічних звітах засідань Галицького сейму [34, с. 1306-1307], державних статистичних відомостях (1898 р.) [35, с. 33-49], Шематизмах [36], Мисливських та рибальських календарях (1885 р.) [37, с. 152-153], Мисливських щорічниках («Rocznik myśliwski») [38], «Календарі Галичанина» («Haliczanin, kalendarz powszechny na rok pański») [39], «Господарському календарі» («Gospodarz kalendarz») [40, с. 266].

Велику роль в інформуванні зацікавлених осіб щодо правового регулювання галузі рибальства у міжвоєнний період відіграв «Збірник повідомлень: офіційний додаток Міністерства рільництва та державної власності». Зокрема, у збірнику були опубліковані: «Інструкція щодо ведення бухгалтерської звітності у надлісництвах» [41, с. 324-327], У державному збірнику Міністерства рільництва та державної власності містяться службові інструкції для надлісничих державних лісів щодо рибальства [42, с. 652-670]. Це – правові поради та роз'яснення щодо рибальського законодавства («Службова інструкція для надлісничих державних лісів», опублікована в «Офіційному каталозі розпоряджень Міністерства праці і управління державною власністю», 1919 р.) [43, с. 343]. Крім того, у пресі знайшли своє відображення вимоги рибальського закону («Кримінальне переслідування в адміністративному праві», часопис «Слово Польське», 1899 р.) [44, с. 4], правове регулювання підготовки фахівців у галузі рибальства і проведення випускних екзаменів («Нові вимоги для державних екзаменів у рільничій академії у Відні») [45, с. 323-324]. Роз'яснення рибальського законодавства з'являється у праці С. Стажинського («Закон про право рибальства у внутрішніх водоймах», 1885 р.) [46, с. 149-153], а також у статті «Мисливське право у Польщі в Середні віки» («Науковий та літературний довідник», 1904 р.) [47, с. 824]. Питання щодо права вилову видри рибаками чи мисливцями розглядав Розенберг [48, с. 93-94]. Питання правового забезпечення галузі рибальства розглядалось також у книгах: Т. Бресевича «Про

рибальське право» (Львів, 1891 р.), Є. Янота «Про необхідність охорони корисних тварин» (Краків, 1866 р.), Й. Луїс-Вавеля «Про право рибальства у Галичині» (Львів, 1879 р.), «Проект рибальського закону» (Львів, 1885 р.), «Закон (рибальський) від 14 листопада 1858 року» (Львів, 1858 р.), «Зауваження до проекту Рибальського закону в Галичині» («Судовий огляд», Львів, 1879 р.), «Врегулювання рибальської галузі» (Тарнув, 1880 р.).

Порушення вимог законодавства щодо використання тваринного світу – «браконьєрство», завдало та завдає найбільше збитків галузі мисливства та рибальства. Тому цій проблемі було присвячено багато досліджень.

Так, доктор права Кнауер писав, що «мисливські закони мають бути суворими до порушників правил полювання, а пропагування охорони природи повинно починатися вже у шкільному віці» [49, с. 245-247]. В окремій брошурі етнографічного спрямування «Браконьєри давнього лісу Сандомирського» (Львів, 1905р.). К. Матіаса відзначено, що браконьєри Галичини об'єднувались у банди, які мали свою певну субкультуру. Варто зазначити, що автор праці не був надто категоричним в оцінці дій браконьєрів, і поділив їх на добрих та поганих. До добрих браконьєрів він зараховував тих, які полювали одноосібно (дилетанти), а до поганих – тих, які організовували банди (професійні). У добрих у серці ще залишилась побожність і віра, а погані – замкнута каста на кшталт масонської ложі, характеризувались безбожністю та пожадливістю до грошей. Члени браконьєрських банд були пов'язані між собою присягою мовчання, і до банди було важко вступити, а ще важче – з неї вийти. К. Матіас стверджував, що браконьєрство має під собою підґрунтя, що базується на звичаєвому праві і традиціях народу, тобто, коли полювати можна було вільно [50, с. 2]. На соціальних аспектах браконьєрства зупинився дослідник історії Ворохти М. Санкович. Він вказував, що у 1905 році князь Ян Ліхтенштейн орендував у Ворохті право полювання, продаючи заможним верствам ліцензії, але місцеве населення займалось браконьєрством, яке вписувалось у звичаєві норми для горян. Коли охоронці вбили місцевого жителя Юру Пітеляка, який полював без ліцензії, на знак протесту місцевими була складена співаночка, в якій оспівується як незаконне вбивство Юри, так і нечесне розслідування обставин комісією з

Делятина [51, с. 58]. Звичаєве право використання тваринного світу Гуцульщини досліджував А. Онищук у праці «Останки первісної культури у Гуцулів». Автор підкреслив відсутність прав селян на ґрунти та намагання влади заборонити «дикий» вилов риби, що спричинило виникнення своєрідного прислів'я: «Рибу їдять пани, а селянин може лише дивитися, як вона грає у воді» [52, с. 167].

Інший дослідник звичаєвого права у Галичині – В. Баворовський (1887 р.), у статті «Декілька зауважень щодо реформи Закону про мисливство» (*Kilka uwag u sprawie reformy Ustawy łowieckiej*) теж підтвердив, що у Галичині Мисливський закон існує лише на папері, а найбільші «хижаки» - це селяни: вони без докорів сумління забирають з гнізда яйця куріпки, а також молодих зайців [53, с. 173-176].

Керівник Львівської лісової школи – Генрик Стшелецький, досліджуючи генезу браконьєрства у Галичині, вважав за необхідне пропагувати чинний мисливський закон серед фахівців, учнів тощо, щоб подолати це явище [54].

Фелікс Герушинський у підручнику «Найважливіші відомості мисливської галузі та нарис риболовства» (1908 р.) зазначав, що через нехтування мисливським законодавством катастрофічно зменшилась чисельність диких тварин, і перед суспільством постала проблема охорони мисливської дичини [55, с. 158].

Депутат Галицького сейму Гнієвош застерігав від надмірного регламентування публічного управління щодо допуску до права полювання, яке негативно позначиться на боротьбі з браконьєрством: «... жандармам легко буде виконувати показники по боротьбі з браконьєрством, так як вони будуть ловити порядних мисливців без мисливських посвідчень, а не бігати за браконьєрами» [56, с. 736]. Досліджуючи роль кримінального права в частині відшкодування збитків при браконьєрстві суддя найвищого касаційного трибуналу Е. Доляйш дійшов висновків, «що покарання за браконьєрство зазвичай не відповідає його справжній вині і не дає покривдженому жодного відповідного відшкодування за збитки, завдані йому браконьєром. Браконьєр підпадає під покарання виключно за крадіжку добутої дичини» [57, с. 258]. Намісник Галичини граф Роман Потоцький вбачав у браконьєрстві соціальну складову, бо «відсутність дієвого

механізму відшкодування збитків породжує у суспільстві багато конфліктів» [58, с. 60-62].

Політичні конфлікти, пов'язані з мисливським законодавством, досліджував Міністр освіти Австрії Густав Мархет, вказуючи, що особливо гостро вони спалахують між власниками права полювання та місцевим населенням даної гміни, а «для суспільного спокою, необхідно враховувати інтереси всіх сторін» [59, с. 245-247].

Саветчук Н. М. та Баран С. З., досліджуючи політичну діяльність Івана Франка, відзначали, що він захищав інтереси українських селян і особисто вносив пропозиції до Ловецького [60] та Рибальського законів [61, с. 450]. На його переконання, кожен власник землі має право повною мірою розпоряджатись дичиною чи рибою, яка на ній знаходиться.

Аналізуючи мисливське законодавство, голова Галицького сейму – граф Станіслав Бадені вказував, щоб законодавчо врегулювати розведення мисливської дичини, яку необхідно охороняти, та забезпечити право кожного землевласника в найкоротший час отримувати повне відшкодування за спричинені дичиною збитки, мисливські відносини у Галичині повинні утримувати баланс інтересів [62, с. 4-5].

Аналіз та роз'яснення мисливського законодавства проведено у книгах Т. Бресєвіча, «Мисливське законодавство в Європі» (1898 р.) (*Ustawodawstwo łowieckie w Europie*). Автор не лише провів аналіз розвитку мисливського законодавства Галичини, але й порівняльний аналіз тогочасного державного регулювання у Галичині з частинами Австро-Угорської монархії та країнами Європи. У вступі до книги відзначено важливість державного регулювання у використанні дичини через зменшення площі лісів внаслідок вирубування, а боліт – через висушування. Ці фактори спричиняють зменшення кількості дичини та відповідно – добування. В основі державного управління повинна лежати збалансованість інтересів сторін, так як велика кількість дичини призводить до збитків селянам та завдання шкоди сільськогосподарським посівам [63].

Суттєвою для дослідження європейського мисливського законодавства стала праця Я. Штольцмана (1904 р.) про мисливські взаємовідносини у Японії (*Ze stosunków łoweckich w Japonii*). На думку дослідника варто звернути на принципи мисливського законодавства Японії, які дозволяють практично всі рішення ухвалювати на нижньому щаблі управління [64, с. 142-144].

Е. Тілл у книзі «Пояснення права власності в австрійському законодавстві» (*Wykład prawa rzeczowego austriackiego (prawo własności, prawo służebności i prawo zastawy)*) (1892 р.) [65, с. 177-184] присвятив два розділи книги питанням регулювання австрійським законодавцем право власності на дичину: «Про набуття у власність шляхом привласнення», «Про вилов дичини». Аналізуючи австрійське законодавство, автор дійшов висновку, що регулювання і набуття права власності на тварин підпадає під цивільне законодавство, як і набуття права власності на інші предмети. Особливістю, однак, є окреме регулювання права власності на дикі, приручені та свійські тварини. Також особливості права власності на тваринний світ досліджував І. Стежинський у книзі «Приватне польське право» (1851р.). На відміну від Е. Тілля він вказував, що набуття предмети тваринного світу можна не двома, а трьома способами: полюванням, як воєнну здобич та знахідку. Під полюванням дослідник розуміє не лише добування та привласнення мисливських тварин – ловецтво, а також добування риби та птахів [66, с. 251-252].

Питання права власності на рибу досліджував професор Львівського університету, фахівець у галузі австрійського цивільного права О. Огоновський у праці «Система австрійського приватного права». На його думку, ніхто не має права перешкоджати веденню рибальського господарства, «не сміє нічого такого ставити, що (...) було шкідливе риболовлі...», а риба є власністю особи, яка володіє ставом [67]. Й. Каспарек у «Збірнику адміністративних законів і постанов у Королівстві Галичина і Лодомерії з Великим князівством Краківським» (*Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem*, 1884 р.) окремо проаналізував мисливське та рибальське законодавство Галичини за період 1772 до 1880 року [68, с. 369].

М. Павліковського (1929 р.) [69], у книзі «Закон про полювання: коментар для східних воєводств з включенням виконавчих положень та полювання та мисливського календаря» (Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego) давав практичні поради щодо правозастосування мисливського законодавства.

У книзі «Закон про полювання» (Prawo Łowieckie, 1928 р.) В. Калуського визначено, що мисливське законодавство в загальному містить вимоги, які ставлять перед суб'єктами господарювання з метою раціонального розведення дичини. На його думку, мисливство потрібно трактувати, як важливу економічну галузь, а не як вид спортивного відпочинку, бо такі погляди призвели до занепаду мисливства [70, с. 1-81].

Практично аналогічної думки дотримувався Л. Ліндес, який у книзі «Використання річок, ставів, боліт, озер та торфових ям для розведення риби, раків та п'явок» (1867 р., Краків), серед іншого вказував, що при ефективному використанні водного дзеркала розведення риби може приносити добрий дохід, а саме: один морг водного дзеркала – біля 50 золотих в рік. Він застерігав власників ставів здавати їх в оренду євреям [71, с. 81-85]. Проте існували й інші думки щодо пріоритетів розвитку рибальської галузі. Л. Старкевіч вважав, що поділ річок у Галичині на рибальські ревіри посприяв розвитку рибальського спорту. Хоча такого рівня як в Англії цей спорт у Галичині не досяг, що пояснюється психологією галичан, які, на відміну від англійців, є більш темпераментними і вони не в стані годинами сидіти на березі річки та дивитись на поплавок [72, с. 17]. Підтвердження знайдемо у дослідженнях П. Лесневського (стаття «Рибальство», 1897 р.), який вказував, що серед рибалок середини ХІХ ст. – початку ХХ ст. вудка не була в пошані і вважалась дитячою забавкою [73, с. 8-26].

Статистикою використання тваринного світу займались др. Форхер з Відня і Лессе з Парижа, які наголошували на тому, щоб законодавчо врегулювати статистичні дані по мисливству. Вони вказували, що не слід діяти за надто вкоріненими принципами – «Бог знає скільки народилось і скільки треба відстріляти», бо мисливство далі не буде розвиватись [74, с. 233-235]. Граф

Владислав Спауст, (*Z zatargów rodzinnych i z ekonomii łowieckiej*) (1893 р.) вказував, що мисливська статистика не може бути точною, але вона повинна показувати хоча б тенденції розвитку мисливства. Важливою виявилась його заувага про те, що власники мисливських ревірів спеціально зменшували кількість добутої дичини, щоб прибіднитись і, тим самим, менше сплачувати за оренду права полювання власнику земельної ділянки [75, с. 145-150]. Все ж слід критично ставитись до визначення чисельності дичини в Галичині в залежності від автора публікації та обставин. Яскравим прикладом є виступ у Львові радника цісаря – В. Губера, який брав участь у підготовці Першої міжнародної мисливської виставки у Відні та виголосив промову, в якій зробив Галичині чимало компліментів, зазначаючи, що цей край є мрією для мисливців багатьох країн [77, с. 110-113].

Статистичні дані чисельності дичини становлять не лише науковий інтерес, але й для практикуючих мисливців. Саме тому ця інформація широко була представлено в окремих брошурах й у періодичній мисливській пресі. Серед цих публікацій слід виокремити працю Зигмунта Годиня (*Rozmieszczenie niektórych zwierząt łownych w Polsce*), в якій здійснено ґрунтовний аналіз чисельності кожного виду дичини у Карпатах у 30-х роках ХХ ст. [78, с. 79-80]. Іншою розлогою працею на цю тему є «Анкета у справі східних Карпат» (*Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich* м. Львів 1932 р.) Рудольфа Вацека [79, с. 180-205].

Слід відмітити, що статистика добування дичини у Галичині мала й рекламне забарвлення. Власники мисливських господарств, подаючи статистику добутої дичини, пропагували результативне полювання для мисливців, які будуть полювати у них. Так, член Галицького мисливського товариства з Коломиї Лисаковський відзначав, що у Коршеві нараховували стада оленів, в яких кількість особин доходила й до 8 голів. Кам'янку Велику і Туру більше заселяли козулі та зайці, а куріпки – найбільше східну частину Коломийського повіту [80, с. 188]. Крім того, публікації інформували про високі результати полювання у селі Велика Кам'янка, мисливські угіддя біля якого відомий тогочасний коломийський мисливець Лисаковський вважав найкращими у повіті [81, с. 33-34].

Не менш важливим пластом для дослідження є статистичні дані щодо використання тваринного світу Галичини. Дослідження цих матеріалів дає змогу точніше оцінити ефективність публічного управління Галичини та особливості його правозастосування.

Статистичні таблиці про гмінні відносини у Галичині [82, с. 26-29]. Розлога статистика про торгівлю дичиною міститься у «Державних статистичних відомостях» [83, с. 33-49]. Про споживання дичини йшлося у багаторічних збірниках, що виходили за правління Австрії: «Статистика міста Кракова, складена статистичним бюро» [84, с. 124-125], «Статистика міста Кракова» [85, с. 176], «Статистичний звіт» [86]. За правління Другої Речі Посполитої у Кракові виходив щомісячник «Статистичний звіт» [87].

Крім суто статистичних довідників велика увага у висвітленні статистичної звітності добування дичини приділялось у спеціалізованій мисливській періодиці – «Ловець» та «Ловець Польський»: «Декілька слів про Мисливський закон Польщі» (1928 р.) [88, с. 210-211], «Новий мисливський Закон» (1909 р.) [89, с. 340-342], «Охоронні терміни в розрізі воєводств» (1930 р.) [90, с. 689]. «Список дичини, добутої на протязі 1888 року складеного на підставі урядової статистики Г. Леттнером» [91, с. 110], «Економічно-соціальне значення мисливства» (1902 р.) [92, с. 384-385], «Мисливські списки» (1909)р. [93, с. 60], «Статистичні особливості» (1924 р.) [20, с. 18]. Багато інформації про полювання та організацію мисливського господарства на Прикарпатті знайдено у статтях Е. Мацельського «Ясень» [94, с. 233-235], Я. Козіни «Перегінськ» [95, с. 208-209], С. Шембека «З цьогорічного риковища» [96, с. 266-268], С. Бужинського «З цьогорічного токовища» [97, с. 115-116], А. Мнішека «З риковища» [98, с. 2-3], «З Опору та Лімниці» [99, с. 236-238], «З гір» [100, с. 315], «Східні Карпати в топографії та мисливській номенклатурі» [101, с. 178-180], В. Попеля «В пам'ять інженера Владислава Дункі де Сайо» [102, с. 43], С. Крогульського «Збірка праць про мисливство у Польщі: Небилів» [103, с. 146-148], В. Спаусти «Олень» [104, с. 102], І. Бойчука «Історія Осмолодської пущі» [105, с. 46-49], де Новіна Лучаковський М.-Б. у книзі З Галицьких Ловищ (мисливські спогади) [106] «Перегінське риковище» [107, с. 232-233], «На

риковищі у Перегінську» [108, с. 243-244], «З Перегінська» [109, с. 187], «Показ польських трофеїв на міжнародній мисливській виставці у Берліні» [110, с. 52], «Морітурі» [111, с. 68].

Про полювання у Велдіжі йдеться у статтях Я. Марцинківа «З життя Карпатських вовків» [112, с. 177-178], С. Шембека «Спогади з моїх полювань у Велдіжі» [113, с. 134-135], [114, с. 39] «На оленя» [115, с. 182-183], А. Водзіцького «Мої перші два олені» [116, с. 259-263], А. Мнішека «З Карпат» [117, с. 250], А. Соловія «Мій найкращий трофей і найкращі спогади з полювань у горах» [118, с. 173-174], у книзі В. Бужинського «Про ведмедів східних Карпат» [119, с. 14], «Риковище у господарстві Велдіж в 1932,1931,1930 роках» [120, с. 49-51], «З риковища» [121, с. 247-248] «Мій перший» [122, с. 100-101], «З Карпат» [123, с. 198].

Вперше про чисельність добування хижаків Станиславівському циркулі 1812-1814 р.р. довідуємося з «Оновленого вітчизняного вісника Австрійської імперії», надрукованого у 1815 році. [124, с. 112] Про полювання біля Станиславова (село Підлісся) у 1870 році описано у часописі «Земля Станиславівська [125, с. 3], про добування дичини у Станиславівському повіті у період з 1885 по 1893 роки – у книзі Ю. Старкля і З. Фішера «Загальнонаціональна крайова виставка 1894р. і виробничі потужності: полювання та риболовля» [126, с. 27-28]. Про добування у 30-х роках ХХ ст. дізнаємось з «Анкети дослідження Східних Карпат» (1932) [127, с. 180-205], про чисельність ведмедів на території Станиславівського воєводства – з книги Владислава Бужинського (лісничого з Перегінська) [128, с. 59-60].

Розлогу розвідку про розведення у Карпатах оленів знаходимо у працях багаторічного керівника Долинських мисливських ревірів Івана Марцинківа [129]. А про чисельність ведмедів у Долинському повіті – у Владислава Бужинського у книзі «Про ведмедів у східних Карпатах» [130, с. 14].

Висновки

Джерельна база використання тваринного світу Галичини складається з нормативно-правових актів, розміщених у Вісниках законів держав – «Цивільному кодексі Австрії» (1918 р.) (Kodeks cywilny obowiązujący w Austrii

od 1 . stycznia 1812 r. z uwzględnieniem wszystkich zmian i uzupełnień łącznie z trzema nowelami), «Законодавстві про приватну власність» (Prawo prywatne austryackie), «Офіційному зведенні законів Австрії» (Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych) та у Вісниках крайових законів «Збірці законів», що виходили в Кракові в середині XIX ст. (Zbiór ustaw administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim obowiązujących do użytku organów c.k. władz rządowych i władz autonomicznych), «Збірці законів» (Dziennik rządowy dla okręgu administracyjnego Namiesnictwa we Lwowie), стенографічних звітах Галицького сейму (Alegaty do sprawozdań stenograficznych drugiej sesyi ósmego periodu Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim), «Новому мисливському Законі Галичини і Великого Князівства Краківського» (Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego), збірках законів та розпоряджень Галичини, що регулярно виходили у Львові (Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim), «Збірках законів», що виходили у Кракові на початку XIX ст. (Dziennik praw z roku), «Офіційному зведенні розпоряджень для столичного королівського міста Кракова» (Dziennik rozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa). Дані збірники зберігаються у державному архіві Івано-Франківської області, відділі рідкісної книги Львівської національної наукової бібліотеки імені Василя Стефаника.

Джерела та література

1. Zbiór ustaw administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim obowiązujących do użytku organów c.k. władz rządowych i władz autonomicznych. – Kraków: universytet Jagelloński, 1868. – S.1034-1035.

2. Podwyższenie dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego. Obwieszczenie. Kraków, 15 marca 1919. L. 5820/18. // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1919. – № 3 (1. marca). – S. 43-44.

3. Dziennik rządowy dla okręgu administracyjnego Namiesnictwa we Lwowie. – Lwów: król. galic. drukarnia rządowa, 1858. – S.362.

4. Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. – Wiedeń, 1892. – S. 119-132.
5. Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. – Wiedeń, 1911. – S.451-455.
6. Alegaty do sprawozdań stenograficznych drugiej sesji ósmego periodu Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim z roku 1905 przytem index tych alegatów od 338 do 675. – Lwów, 1905, – S.5-6.
7. Kodeks cywilny obowiązujący w Austrii od 1 . stycznia 1812 r. z uwzględnieniem wszystkich zmian i uzupełnień łącznie z trzema nowelami. – Lwów: nakładem F. Koniecznego, 1918. – S.167-168.
8. Prawo prywatne a Austriackie: [wyd. drugie]. – Lwów: Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego, 1892. – S.181-182.
9. Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898. – S.27.
10. Ustawa łowiecka obowiązująca w b.zaborze Pruskim. – Poznań:Czcionkami drukarni « Dziennika Poznańskiego», 1921. – S. 20.
11. Stężyński J. Prawo prywatne polskie. – Warszawa:Drukarnia banku polskiego, 1851. – S.251-252.
12. Сборник административных постановлений Царства Польского.Ведомство финансов. т.12: О казенних лесах. – Варшава: типография С. Оргельбранда, 1867. – С. 469-472.
13. Мейер Д.И. Русское гражданское право. – 3-е изд., исп. сообразно определениям новейшаго законодательства. – С.-Петербургъ:Из-ние Н.Тиблена, 1864. – С.335-339.
14. Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim. – Lwów, 1906. – S.306-309.
15. Dziennik praw z roku 1834. – Kraków : dr-nia St. Gieszkowskiego, 1834. – S. 177.
16. Statut dla poboru podatku komunalnego od wykonywania prawa polowania na obszarze stoł. król. miasta Krakowa 18.01.1926 L. 278/926 // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1926. – № 1 (31. stycznia). – S.2.

17. Czacki T. O litewskich i polskich prawach. – Kraków: Czas, 1861. – S.277-289.
18. Prawo łowieckie w polsce w wiekach srednich//Przewodnik Naukowy i Literacki. Dodatek do "Gazety Lwowskiej". 1904 № 7 – S. 824.
19. Posiedzenie 1-36 // Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesji dziewiątego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1908 od 15.wrzesnia do 5 listopada 1908. - Lwów, 1908. – S. S.2052, 2061, 2062.
20. Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesji czwartego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie w roku 1877. - Lwów, 1877. – S. 426.
21. Czech J. Kalendarz Krakowski na rok 1912 / Józef Czech. – Kraków: Jan Fischer i Spółka, 1912. – S. 236.
22. Encyklopedia rolnicza. – Warszawa: Muzeum przemysłu i rolnictwa, 1898. – T. VII. – S. 412-413.
23. Ilustrowany kalędarz jubileuszowy „Przyjaciela zwierząt” (r.1880) na rok 1931 /pod red. T. Sas-Jaworskiego. – W-wa: T-wo opieki nad zwierzętami RZPlitej Polskiej, 1931. – S. 50-51.
24. Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1888. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. – S.122.
25. Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1901. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1901. – S. 86-92.
26. Rocznik myśliwski na rok 1886 (rok drugi). – W-wa: Księgarnia G. Centnerszvera, 1886. – S. 57.
27. Kalendarz myśliwski. // Haliczanie, kalendarz powszechny na rok pański 1904. – Lwów: Drukarnia K. Pillera, 1904. – S. 4.
28. Hube R. Prawo Polskie w wieku trzynastym. – Warszawa: staraniem i nakładem Radakcyi biblioteki umiejętności prawnych, 1874. – S. 154.
29. Schult W sprawie wykonania ustawy łowieckiej//Łowiec – 1899. – №2. – S.18-19.

30. Słotwiński K.L. Katechizm poddanych galicyjskich o prawach i powinnościach ich względem Rządu, Dworu i samych siebie. – Kraków: zakład nar. im. Ossolińskich, 1832. – S. 132-135.

31. Szablowski W. O prawie łowieckim w Danji i Finlandji//Łowiec Polski – 1932. – № 2. – S.32.

32. Gieysztor J. Nowa ustawa łowiecka Rzeszy Niemieckiej//Łowiec Polski – 1935. – № 16. – S. 303-305.

33. Posiedzenie 1-26 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. - Lwów, 1896, – S. 474.

34. Alegaty do sprawozdań stenograficznych drugiej sesji ósmego periodu Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim z roku 1913/1914 przytem index tych alegatów od 1 do 495. – Lwów, 1905, – S.1306-1307.

35. Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. – Lwów, 1898. – T. XVII, zeszyt I. – S. 33-49.

36. Szematyzm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim księstwem Krakowskim na rok 1895. – Lwów: Nakładem c.k. Namiesnictwa z dr. W.Łorińskiego, 1898. – S.761.

37. Kalendarz myśliwski i rybacki na rok 1885. – Lwów: Gal. Tow. Łowieckie, 1885. – S. 152-153.

38. Broń myśliwska. // Rocznik myśliwski na rok 1886. – Warszawa, 1886. –S.94.

39. Haliczanin, kalendarz powszechny na rok pański 1872. – Lwów: Drukarnia K. Pillera, 1872.

40. Ogłoszenia // Gospodarz kalendarz – 1906.– S. 266.

41. Przepisy prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach. // Obwieszczenia Publiczne: dodatek do Dziennika Urzędowego Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych. – 1919. 26 czerwca – № 10. – S.324-327.

42. Instrukcja służbowa dla nadleśniczych lasów państwowych. // Dziennik urzędowy ministerstwa rolnictwa i dóbr państwowych Rzeczypospolitej Polskiej – 1919. – № 25. – S. 652-670.
43. Kto powinien uchwalić ustawę o komasacji? // Przegląd sądowy i administracyjny – 1876. – № 42. – S. 343.
44. Przepisy karne w ustawach administracyjnych // Słowo Polskie – 1899. – № 8 S.4.
45. Nowe przepisy dla egzaminów państwowych w akademii ziemiańskiej w Wiedniu. // Sylwan. – 1906. – S.323-324.
46. Starzyński S. Ustawa o prawie rybolowstwa w wodach śródlądowych. // Przegląd sądowy i administracyjny – 1885. – № 19. – S. 149-153.
47. Prawo łowieckie w polsce w wiekach srednich // Przewodnik Naukowy i Literacki. Dodatek do "Gazety Lwowskiej". 1904 № 7 – S.824.
48. Wydra. // Sylwan. – 1884. – № 2. – S.93-94.
49. Krogulski S. Międzynarodowy kongres myśliwski w Wiedniu // Łowiec . – 1910. – № 21. – S. 245-247.
50. Matyas K. Rabsice dawnej puszczy Sandomierskiej: studium etnograficzne. – Lwów: drukarnia W.Łozińskiego, 1905. – S. 2.
51. Санкович М. Ворохта історія, люди, традиції. – Ворохта – Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня, 2001р. – С. 58.
52. Онищук А. Останки первісної культури у Гуцулів / А. Онищук // Матеріяли до української етнології – Львів : НТШ, 1912. – Т. XV. – С. 167.
53. Baworowski W. Kilka uwag u sprawie reformy Ustawy łowieckiej // Łowiec. – 1887. - № 11. – S.173-176.
54. Sprawozdanie stenograficzne z Walnego zgromadzenia galic. Towarzystwa łowieckiego z dnia 14. października 1882 // Łowiec. – 1882. – № 11. – Dodatek nadzwyczajny do N 11
55. Gieruszyński F. K. Najnowiejszy wiadomości z dziedziny łowiectwa i zarys rybolowstwa: podręcznik naukowy dla kandydów leśnictwa / Feliks K. Gieruszyński. – Lwów, 1911. – 158 s.

56. Posiedzenie 1-28 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji piątego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskie z roku 1885/6 – Lwów, 1886. – S. 736.
57. Krogulski S. Międzynarodowy kongres myśliwski w Wiedniu // Łowiec . – 1910. – № 22. – S. 258.
58. Potocki R. W sprawie ustawy łowieckiej / R. Potocki // Łowiec [Text]. — 1892. — № 4. — S. 60—62.
59. Krogulski S. Międzynarodowy kongres myśliwski w Wiedniu // Łowiec . – 1910. – № 21. – S. 245-247.
60. Саветчук Н.М. Філософсько - правові погляди І.Франка // електронний ресурс www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/apvchzu/.../savetchuk.pdf -
61. Баран С. З моїх спогадів про Івана Франка / С. Баран // Спогади про Івана Франка. – Львів : Каменяр, 1997. – С. 450.
62. Posiedzenie 1-23 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskie z roku 1907 od 14.lutego do 19 marca 1907. - Lwów, 1907. – S. 4-5.
63. Bresiewicz T. Ustawodawstwo łowieckie w Europie / Tadeusz Bresiewicz. – Lwów: Drukarnia W. Łozińskiego, 1898.
64. Sztocman J. Ze stosunków łoweckich w Japonii//Łowiec. – 1904. – № 12. – S.142-144.
65. Till E. Wykład prawa rzeczowego ausriyackiego (prawo własności, prawo służebności i prawo zastawu).T.II., wyd. drugie – Lwów: Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego, 1892. – S.177-184.
66. Stężyński J. Prawo prywatne polskie. – Warszawa : Drukarnia banku polskiego, 1851. – S. 251-252.
67. Огоновський О. Систем австрійського права приватного. Видав. П. Стебельський. Т. 1. На- уки загальні і право річеве. — Львів : Накл. О. Огоновської, 1897. — 341 с.
68. Kasperek J. R. Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasperek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T.1. – S. 369.

69. Pawlikowski M.K. Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego. – Wilno: Nakładem policyjnego klubu sportowego, 1929. – 89 s.
70. Kałuski W. Prawo Łowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – S. 1-81.
71. Będzikiewicz S. O naszym gospodarstwie rybnym. // Opiekun zwierząt. – 1888. – № 5. – S.81-85.
72. Starkiewicz L.,„Na podświt” //Łowiec. – 1904. – № 2. – S. 17.
73. Leśniewski P. Rybołówstwo / P. Leśniewski // Okólnik. – 1897. – № 30. – S. 8–26.
74. Krogulski S. Międzynarodowy kongres myśliwski w Wiedniu //Łowiec . – 1910. – № 20. – S.233-235.
75. Spausta W. Z zatargów rodzinnych i z ekonomii łowieckiej/ Władysław Spausta //Łowiec. – 1893. – № 10. – S. 145-150.
76. Krogulski S. Pół wieku. – S. 110–113.
77. Godyń Z. Rozmieszczenie niektórych zwierząt łownych w Polsce / Zygmunt Godyń //Łowiec. – 1939. – № 9-10. – S. 79-80.
78. Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-205.
79. Kuropatwy w Kołomyjskim // Łowiec Polski – 1927. – № 12. – S.188.
80. Łysakowski J. Ostatni zajazd na... Pokuciu//Łowiec. – 1908. – № 3. – S. 33-34.
81. Pilat T. Tablice statystyczne o stosunkach gminnych w Galicj. Drukarnia K. Pillera, 1877. S. 26-29.
82. Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. – Lwów, 1898. – T. XVII, zeszyt I. – S. 33-49.
83. Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie. – Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1902. – S. 124-125.
84. Statystyka miasta Krakowa. – Kraków, 1912. – Zeszyt XII. – S. 176.

85. Sprawozdania statystyczne za miesiąc Styczeń 1911. – Kraków: Biuro statystyczne, 1911. – 4s.
86. Sprawozdania statystyczne za miesiąc Styczeń 1925. – Kraków: Biuro statystyczne, 1925. – 4s.
87. Kilka słów o Polskim Prawie łowieckim //Łowiec – 1928. – № 13. – S.210-211.
88. Nowe prawo myśliwskie//Łowiec Polski – 1909. – № 22. – S. 340-342.
89. Terminy ochronne ustanowione dla poszczególnych województw//Łowiec Polski – 1930. – № 34. – S. 689.
90. Wykaz zwierzyny, ubitej w ciągu r. 1888 zestawiony na podstawie dat urzędowych przez G.Lettnera, radcę lasowego //Łowiec. – 1889. – № 7. – S. 110.
91. Ekonomiczno-społeczne znaczenie łowiectwa //Łowiec Polski. – 1902. – № 24. – S. 384-385.
92. Wykazy myśliwskie //Łowiec Polski. – 1909. – № 4. – S. 60.
93. Szczegóły statystyczne // Łowiec. – 1924. – № 2. – S. 18.
94. Mycielski E. Jasień / Edward Mycielski // Łowiec. – 1903. – № 20. – S. 233-235.
95. Kosina J. Perehińsko 5. sierpnia 1907. / Jan Kosina // Łowiec. – 1907. – № 17. – S. 208-209.
96. Szembek S. Z tegorocznego rykowiska / Stefan Szembek // Łowiec. – 1907. – № 22. – S. 266-268.
97. Burzyński S. Z Tegorocznych Toków / Stanisław Burzyński // Łowiec. – 1923. – № 8. – S.115-116.
98. Mniszek A.Z rykowiska / / Albert Mniszek // Łowiec. – 1921. – № 2. – S. 2-3.
99. Mniszek A. Z nad Oporu i z nad Łomnicy / Albert Mniszek // Łowiec. – 1911. – № 20. – S. 236-238.
100. Mniszek A. Z gór// Łowiec. – 1931. – № 20. – S.315.
101. Mniszek A. Karpaty wschodnie w topografji, nomenklaturze i myślistwie//Łowiec. – 1926. – № 12. – S. 178-180.

102. Popieł W. Pamięci inż. Władysława Dunki de Sajo/ Wacław Popieł//Łowiec – 1933. – № 4. – S.43.
103. Krogulski S. Szkic dziejów łowiectwa w Polsce: Niebyłów /Seweryn Krogulski //Łowiec – 1917. – № 19-20. – S.146-148.
104. Spausta W. Jelen / Władysław Spausta // Łowiec. – 1897. – № 7. – S. 102.
105. Історія Осмолодської пущі / І. Бойчук, М. Гайдукевич, В. Парпан, Л. Петрова, П. Третяк. – Львів: НТШ, 1998. – С. 46-49.
106. де Новіна Лучаковський М.-Б. З Галицьких Ловищ (мисливські спогади)/ Микола-Богдан де Новіна Лучаковський. – Мюнхен, 1973. – 95.с.
107. Perehińskie rykowisko // Łowiec. – 1903. – № 20. – S. 232-233.
108. Na rykowisku w Perehińsku // Łowiec. – 1904. – № 21. – S.243-244.
109. Z Perehińska// Łowiec. – 1934. – № 23-24. – S.187.
110. Dalszy ciąg trofeów polskich na międzynarodowej wystawie łowieckiej w Berlinie // Łowiec. – 1938. – № 5-6. – S. 52.
111. Morituri// Łowiec. – 1928. – № 5. – S.68.
112. Marcinków J. Z życia wilków karpaccich / Jan Marcinków // Łowiec – 1907. – №15. – S.177-178.
113. Szembek S..Wspomnienia z moich polowań w Wędzirzu / Stefan Szembek // Łowiec. – 1916. – № 17-18. – S.134-135.
114. Szembek S..Wspomnienia z moich polowań w Wędzirzu / Stefan Szembek // Łowiec. – 1917. – № 5-6. – S.39.
115. Szembek S. Na Jelenia / Stefan Szembek // Łowiec – 1894. – №12. – S.182-183.
116. Wodzicki A. Moje pierwsze dwa jelenie / Aleksander Wodzicki // Łowiec – 1902. – №22. – S.259-263.
117. Mniszek A. Z Karpat//Łowiec. – 1933. – № 21. – S. 250.
118. Sołowij A. Moje najpiękniejsze wieńce i najmilsze wspomnienia z polowań w górach / Adam Sołowij // Łowiec. – 1937. – № 12. – S.173-174.
119. Burzyński W. O niedźwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 14.

120. Rykowisko jeleni w dobrach Węldzisz w latach 1932, 1931, 1930//Łowiec – 1933. – № 5-6. – S.49-51.
121. Z rykowiska // Łowiec. – 1912. – № 21. – S.247-248.
122. Moj pierwszy! // Łowiec. – 1910. – № 9. – S.100-101.
123. Z Karpat // Łowiec. – 1936. – № 11. – S.198.
124. Wilki i niedźwiedzie w latach 1812-1814//Łowiec. – 1934. – № 13-14. – S. 112.
125. Ziemia Stanisławowska // 1928. – № 21. – S.3.
126. Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 27-28.
127. Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-205.
128. де Новіна Лучаковський М.-Б. З Галицьких ловищ (мисливські спогади)/ Микола-Богдан де Новіна Лучаковський. – Мюнхен, 1973. – С.59-60.
129. Marcinków J. Jelen Karpacki / Jan Marcinków. – Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie. –1924. – №12.
130. Burzyński W. O niedźwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 14.

REFERENCES

1. *A collection of administrative acts in the Kingdom of Galicia and Lodomeria with the Cracow Grand Duchy in force for the use of the authorities of the government and autonomous authorities.* (1868) Uniwersytet Jagelloński,. Cracow. 1034-1035. [in Polish].
2. *Increase in the municipal supplement to the consumer tax. Notice.* Cracow, March 15, 1919. L. 5820/18. (1919). Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. Cracow. 3, 43-44. [in Polish].

3. *Government journal for the administrative district of Namiesści in Lviv.* (1858). król. galic. drukarnia rządowa. Lviv. 362. [in Polish].
4. *Journal of state laws for the kingdoms and countries in the state council represented.* (1892). Vienna. 119-132. [in Austria].
5. *Journal of state laws for the kingdoms and countries represented in the state council.* (1911). Vienna. 451-455. [in Austria].
6. *Alegates to the stenographic reports of the second session of the eighth period of the National Sejm of the Kingdom of Galicia and Lodomeria with the Grand Duchy of Cracow from 1905, therefore, the index of these alegates from 338 to 675.* (1905). Lviv. 5-6. [in Polish].
7. *The Civil Code in force in Austria since January 1812, including all changes and additions, including three novellas.* (1918). nakładem F. Koniecznego. Lviv. 167-168. [in Polish].
8. *Private and Austrian Law: [2nd ed.].* (1892). Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego. Lviv. 181-182. [in Polish].
9. *New hunting act for Galicia and Cracow Grand Duchy.* (1898). Cracow. 27. [in Polish].
10. *The hunting act in force in the former Prussian congregation.* (1921). Czcionkami drukarni « Dziennika Poznańskiego». Poznań. 20. [in Polish].
11. Stężyński J. (1851). *Polish private law.* Drukarnia banku polskiego, Warsaw. 251-252. [in Polish].
12. *Collection of Administrative Decisions of the Kingdom of Poland. Office of Finance. Volume 12: On state forests.* typohrafyia S. Orhelbranda, Warsaw. 469. [in Russian].
13. Meyer D.I. (1864). *Russian civil law. - 3rd ed., Spanish. according to the definitions of the latest legislation.* S.-Peterburh: N.Tyblena. Petersburg. 335-339. [in Russian].
14. *Journal of national laws and ordinances for the Kingdom of Galicia and Lodomeria together with the Grand Duchy of Cracow.* (1906). Lviv. 306-309. [in Polish].

15. *Journal of Laws from 1834*. (1834). dr-nia St. Gieszkowskiego. Cracow. 177. [in Polish].
16. *Statute for the collection of municipal tax on the exercise of hunting rights in the area stands. King city of Cracow 18.01.1926 L. 278/926*. (1926). Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. Cracow. 1, 2. [in Polish].
17. Czacki T. *About Lithuanian and Polish laws*. (1861). Czas, Cracow. 277-289. [in Polish].
18. *Hunting law in Poland in the Middle Ages*. (1904). Przewodnik Naukowy i Literacki. Dodatek do "Gazety Lwowskiej". Lviv. 7, 824. [in Polish].
19. *Meeting 1-36* (1908). Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesji dziewiątego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1908 od 15.wrzesnia do 5 listopada 1908. Lviv, 2052, 2061, 2062. [in Polish].
20. *Shorthand reports on the first session of the fourth period of the national Seym of the Kingdom of Galicia and Lodomeria with the Grand Duchy of Cracow in 1877*. (1877) Lviv. 426. [in Polish].
21. Czech J. (1912). *The Krakow Calendar for 1912*. Jan Fischer i Spółka. Cracow. 236. [in Polish].
22. *The Krakow Calendar for 1912*. (1898). Muzeum przemysłu i rolnictwa. Warsaw. 412-413. [in Polish].
23. *Illustrated anniversary calendar of the "Friend of Animals" (1880) for 1931*. T-wo opieki nad zwierzętami RZPlitej Polskiej. Warsaw. 50-51. [in Polish].
24. *Hunting and fishing calderar for 1888*. (1888) Galicyjskie towarzystwo łowieckie. Lviv.122. [in Polish].
25. *Hunting and fishing calendar for 1901*. (1901). Galicyjskie towarzystwo łowieckie. Lviv. 86-92. [in Polish].
26. *The hunting yearbook for 1886 (second year)*. (1886). Księgarnia G. Centnerszvera. Warsaw. 57. [in Polish].
27. *Hunting calendar*. (1904). Haliczanin, kalendarz powszechny na rok pański 1904. Drukarnia K. Pillera. Lviv. 4. [in Polish].

28. Hube R. (1874). *Polish law in the thirteenth century*. staraniem i nakładem Redakcyi biblioteki umiejętności prawnych. Warsaw. 154. [in Polish].
29. Schult (1899). *On the implementation of the hunting law*. Łowiec. Lviv. 18-19. [in Polish].
30. Słotwiński K. L. (1832). *Catechism of Galician subjects about their rights and obligations towards the Government, the Court and themselves*. zakład nar. im. Ossolińskich. Cracow. 132-135. [in Polish].
31. Szablowski W. (1932). *On hunting law in Denmark and Finland*. Łowiec Polski. Warsaw. 2, 32. [in Polish].
32. Gieysztor J. (1935). *New hunting law of the German Reich*. Łowiec Polski. Warsaw. 16, 303-305. [in Polish].
33. Meetings 1-26 (1896). *Shorthand reports on the third session and eighth period of the national Sejm of the Kingdom of Galicia and Lodomeria with the Grand Duchy of Cracow from 1895/96 from December 28, 1895 to February 8, 1896*. Lviv. 474. [in Polish].
34. *Alegates to the stenographic reports of the second session of the eighth period of the National Sejm of the Kingdom of Galicia and Lodomeria with the Grand Duchy of Cracow from 1913/1914 at the same time the index of these alegates from 1 to 495*. (1905). Lviv. 1306-1307. [in Polish].
35. *Statistical news about national relations*. (1898). Lviv. 33-49. [in Polish].
36. *The schematic nature of the kingdoms of Galicia and Lodomeria with the Grand Duchy of Cracow for 1895*. (1898). Proceeds from dr. W. Łoriński. Lviv. 761. [in Polish].
37. *Hunting and fishing calendar for 1885*. (1885). Gal. Tow. Łowieckie. Lviv. 152-153. [in Polish].
38. *Hunting weapon*. (1886). Rocznik myśliwski na rok 1886. Warsaw. 94. [in Polish].
39. *Galician, universal calendar for the year 1872*. (1872). Drukarnia K. Piller. Lviv. [in Polish].
40. *Advertisement* (1906). Gospodarz kalendarz. Warsaw. 266. [in Polish].

41. *Accounting and accounting rules in forest districts.* (1919). Obwieszczenia Publiczne: dodatek do Dziennika Urzędowego Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Warsaw. 10, 324-327. [in Polish].

42. *Service instruction for state forestry forests.* (1919). Dziennik urzędowy ministerstwa rolnictwa i dóbr państwowych Rzeczypospolitej Polskiej. Warsaw. 25, 652-670. [in Polish].

43. *Who should adopt the law on regrouping.* (1876). Przegląd sądowy i administracyjny. Warsaw, 42, 343. [in Polish].

44. *Penal provisions in administrative laws.* (1899). Słowo Polskie. Lviv.8, 4 [in Polish].

45. *New regulations for state examinations at the landed academy in Włednia.* (1906). Sylwan. Lviv. 323-324. [in Polish].

46. Starzyński S. (1885) *Act on the law of fisheries in Mediterranean waters.* Przegląd sądowy i administracyjny. Lviv. 19, 149-153. [in Polish].

47. *Hunting law in Poland in the Middle Ages* (1904). Przewodnik Naukowy i Literacki. Dodatek do "Gazety Lwowskiej". Lviv.7, 824. [in Polish].

48. *Otter.* (1884). Sylwan. Lviv. 2, 93-94. [in Polish].

49. Krogulski S. (1910). *International Hunting Congress in Vienna.* Łowiec. Lviv. 21, 245-247. [in Polish].

50. Matyas K. (1905) *Rabsice of the former Sandomeria Forest: ethnographic study.* drukarnia W.Łozińskiego. Lviv. 2. [in Polish].

51. Sankovich M. (2001). *Vorokhta history, people, traditions.* Nadvirna: ZAT Nadvirnianska drukarnia, Nadvirna. 58. [in Ukrainian].

52. Onishuk A. (1912). *Remains of primitive culture in Hutsul.* Materiały do ukraińskiej etnologii. Lviv. 167. [in Ukrainian].

53. Baworowski W. (1887). *Some remarks on the reform of the Hunting Act* Łowiec. Lviv. 11, 173-176. [in Polish].

54. *Stenographic report of the General Meeting of Galician Hunting Society of October 14, 1882.* (1882). Łowiec. Dodatek nadzwyczajny do N 11 Lviv. 11. [in Polish].

55. Gieruszyński F. K. (1911). *The latest hunting news and an outline of fishing: a scientific handbook for forestry candidates*. Lviv. 158. [in Polish].
56. Meeting 1-28. (1886). Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji piątego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1885/6 . Lviv. 736. [in Polish].
57. Krogulski S. (1910). *International Hunting Congress in Vienna* Łowiec. Lviv. 258. [in Polish].
58. Potocki R. (1892). *On the hunting law*. Łowiec. Lviv, 4, 60—62. [in Polish].
59. Krogulski S. (1910). *International Hunting Congress in Vienna*. Łowiec. Lviv. 21, 245-247. [in Polish].
60. Savetchuk N. M. *Philosophical and Legal Views of I. Franko* www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/apvchzu/.../savetchuk.pdf -
61. Baran S. (1997). *From my memoirs about Ivan Franko*. Lviv. 450. [in Ukrainian]
62. Meeting 1-23. (1907). Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1907 od 14.lutego do 19 marca 1907. Lviv. 4-5. [in Polish].
63. Bresiewicz T. (1898). *Hunting legislation in Europe*. Drukarnia W. Łozińskiego,. Lviv. [in Polish].
64. Sztocman J. (1904). *From hunting relations in Japan*. Łowiec. Lviv. 12, 142-144. [in Polish].
65. Till E. (1892). *Lecture on Ausrian property law (property right, right servitude and right of mortgage) .T.II., 2nd Ed.* Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego. Lviv. 177-184. [in Polish].
66. Stężyński J. (1851). *Polish private law*. Drukarnia banku polskiego, Warsaw. 251-252. [in Polish].
67. Ogonovsky O. (1897). *Austrian Private Law System*. Lviv, [in Ukrainian].
68. Kasperek J. R. (1884). *Collection of administrative acts and ordinances in the Kingdom of Galicia and Lodomeria with the Grand Duchy of Cracow: [in 6 volumes]*. Wyd-wo H. Altenberga. Lviv. 369. [in Polish].

69. Pawlikowski M. K. (1929). *Hunting law: a commentary for eastern voivodships, including executive regulations and a hunting calendar*. Nakładem policyjnego klubu sportowego. Vilnius. [in Polish].
70. Kałuski W. (1928). *Hunting Law Warsaw: Publishing house of the commune administration employees' union*. Warsaw. 1-81. [in Polish].
71. Będzikiewicz S. (1888). *About our fish farm*. Opiekun zwierząt. Lviv. 5, 81-85. [in Polish].
72. Starkiewicz L. (1904). *"Backlight"*. Łowiec. Lviv, 17, 2 [in Polish].
73. Leśniewski P. (1897). *Fishing*. Okólnik. Lviv, 30, 8-26 [in Polish].
74. Krogulski S. (1910). *International Hunting Congress in Vienna*. Łowiec. Lviv. 20, 233-235. [in Polish].
75. Spausta W. (1893). *From family disputes and from hunting economics*. Łowiec. Lviv. 10, 145-150. [in Polish].
76. Krogulski S. (1929). *Half a century*. Łowiec. Lviv. 9, 110–113. [in Polish].
77. Godyń Z. (1939). *Arrangement of some game animals in Poland*. Łowiec. Lviv, 9-10, 79-80. [in Polish].
78. *Survey on the Eastern Carpathians*. (1932). Nakładem Ministerstwa robót publicznych. Warsaw. 180-205. [in Polish].
79. *Partridges in Kołomyiski* (1927). Łowiec Polski. Warsaw. 12, 188. [in Polish].
80. Łysakowski J. (1908). *The last inn on ... Pokucie*. Łowiec. № 3. – S. Lviv. 3, 33-34. [in Polish].
81. Pilat T. (1877). *Statistical tables on communal relations in Galicia*. Drukarnia K. Pillera. Lviv. 26-29 [in Polish].
82. *Statistical news about national relations*. (1898). Lviv. 33-49. [in Polish].
83. *Statistics of the Cracow city compiled by the city statistical office*. (1902). Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego. Cracow. 124-125. [in Polish].
84. *Statistics of the city of Cracow*. (1912). Cracow. 176. [in Polish].
85. *Statistical reports for the month of January 1911*. (1911). Biuro statystyczne. Cracow. [in Polish].

86. *Statistical reports for the month of January 1925.* (1925). Biuro statystyczne. Cracow. [in Polish].
87. *A few words about Polish hunting law.* (1928). *Łowiec*. Lviv, 13. 210-211. [in Polish].
88. *New hunting law.* (1909). *Łowiec Polski*. Warsaw. 22, 340-342. [in Polish].
89. *Protective dates set for individual voivodships.* (1930). *Łowiec Polski*. Warsaw. 34, 689. [in Polish].
90. *List of animals slaughtered during 1888, compiled based on official dates by G. Lettner, a forest counselor (1889).* *Łowiec*. Lviv. 7, 110. [in Polish].
91. *The economic and social importance of hunting.* (1902). *Łowiec Polski*. Warsaw. 24, 384-385. [in Polish].
92. *Hunting lists* (1909). *Łowiec Polski*. Warsaw. 4, 60. [in Polish].
93. *Statistical details* (1924). *Łowiec*. Lviv. 2, 18. [in Polish].
94. Mycielski E. (1903). *Jasień*. *Łowiec*. Lviv, 20. 233-235. [in Polish].
95. Kosina J. (1907). *Perehińsko, August 5, 1907*. *Łowiec*. Lviv. 17, 208-209. [in Polish].
96. Szembek S. (1907). *From this year's rut*. *Łowiec*. Lviv, 22, 266-268. [in Polish].
97. Burzyński S. (1923). *From this year's Tokas*. *Łowiec*. Lviv. 8, 115-116. [in Polish].
98. Mniszek A. (1921). *From the rut*. *Łowiec*. Lviv. 2, 2-3. [in Polish].
99. Mniszek A. (1911). *From above Resistance and from above Łomnica*. *Łowiec*. Lviv. 20, 236-238. [in Polish].
100. Mniszek A. (1931). *From mountains*. *Łowiec*. Lviv. 20, 315. [in Polish].
101. Mniszek A. (1926). *Eastern Carpathians in topography, nomenclature and hunting*. *Łowiec*. Lviv. 12, 178-180. [in Polish].
102. Popieł W. (1933). *In memory of Władysława Dunki de Sajo*. *Łowiec*. Lviv. 4, 43. [in Polish].
103. Krogulski S. (1917). *Sketch of the history of hunting in Poland: Niebylów*. *Łowiec*. Lviv. 19-20, 146-148. [in Polish].
104. Spausta W. (1897). *Deer*. *Łowiec*. Lviv. 7, 102. [in Polish].

105. *History of the Osmoloda Forest.* (1998.) Lviv. 46-49. [in Ukrainian]
106. Novina Luchakovsky M.-B. (1973). *From the Galician Hunting Areas (Hunting Memories) / Mykola-Bogdan de Novina Luchakovsky.* Munich. [in German]
107. *Perehnian rut.* (1903). Łowiec. Lviv. 20, 232-233. [in Polish].
108. *In the Perehinsk market.* (1904). Łowiec. Lviv. 21, 243-244. [in Polish].
109. *From Perehińsk.* (1934). Łowiec. Lviv. 23-24, 187. [in Polish].
110. *Continued Polish trophies at the international hunting exhibition in Berlin.* (1938). Łowiec. Lviv. 5-6, 52. [in Polish].
111. *Morituri.* (1928). Łowiec. Lviv. 5, 68. [in Polish].
112. Marcinków J. *From the life of Carpathian wolves.* (1907). Łowiec. Lviv. 15, 177-178. [in Polish].
113. Szembek S. (1916). *Memories of my hunts in Weldzirz.* Łowiec. Lviv. 17-18, 34-135. [in Polish].
114. Szembek S. (1917). *Memories of my hunts in Weldzirz.* Łowiec. Lviv. 5-6, 39. [in Polish].
115. Szembek S. (1894). *On deer.* Łowiec. Lviv. 12, 182-183. [in Polish].
116. Wodzicki A. (1902). *My first two deer.* Łowiec. Lviv, 22, 259-263. [in Polish].
117. Mniszek A. (1933). *From the Carpathians.* Łowiec. Lviv. 21, 250. [in Polish].
118. Sołowij A. (1937). *My most beautiful wreaths and the most pleasant memories of hunting in the mountains.* Łowiec. Lviv. 12, 173-174. [in Polish].
119. Burzyński W. (1931). *About the bear of the Eastern Carpathians.* Cracow, 14. [in Polish].
120. *Deer rut in Weldzirz estate in 1932, 1931, 1930* (1933). Łowiec. Lviv. 5-6, 49-51. [in Polish].
121. *From the rut.* (1912). Łowiec. Lviv. 21, 247-248. [in Polish].
122. *My first!* (1910). Łowiec. Lviv. 9, 100-101. [in Polish].
123. *From the Carpathians* (1936). Łowiec. Lviv. 11, 198. [in Polish].
124. *Wolves and bears in the years 1812-1814.* (1934). Łowiec. Lviv. 13-14, 112. [in Polish].

125. *Stanisławow Land* (1928). Stanislav. 21, 3. [in Polish].
126. Starkl J., Fiszer Z. (1896). *Universal national exhibition of 1894 and productive forces of the country: Hunting and fishing*. Wydział krajowy. Lviv. 27-28. [in Polish].
127. *Survey on the Eastern Carpathians*. (1932). Nakładem Ministerstwa robót publicznych. Warsaw. 180-205. [in Polish].
128. Mykola-Bogdan de Novina Luchakovsky. (1973). *From the Galician Hunting Areas (Hunting Memories)*. Munich. 59-60. [in German].
129. Marcinków J. (1924). *Carpathian Deer*. – Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie. Warsaw. 12. [in Polish].
130. Burzyński W. (1931). *About the bear of the Eastern Carpathians*. Cracow. 14. [in Polish].